

SPECIÁLNÍ FYZIOTERAPEUTICKÉ KONCEPTY A METODY VE SPECIÁLNĚ PEDAGOGICKÉM KONTEXTU

Petra Bendová

Zdroj: PAVLŮ, D. *Speciální fyzioterapeutické koncepty a metody I.* (Koncepty a metody spočívající převážně na neurofyziologické bázi). Brno: CERM s. r. o., 2003. ISBN 80-7204-312-9.

Autorka, PaedDr. Dagmar Pavlů, CSc., v koncepci dané publikace bohatě zúročila vlastní teoretické a praktické poznatky, jež získala během studia na FTVS v Praze a následně i na Rehabilitační klinice prof. Jandy při FN v Praze, ale zejména na řadě zahraničních studijních a později i lektorských pobytů a kurzů např. v Německu, Švýcarsku, Kanadě a USA.

Dagmar Pavlů předkládá ucelený přehled fyzioterapeutických konceptů a metod, který by měl primárně sloužit zejména fyzioterapeutům, ale i dalším pracovníkům pomáhajících profesí k jejich elementární orientaci v dané problematice, k rozšiřování odborného rozhledu a tedy i k tomu, aby se seznámili se vznikem, podstatou, hlavními principy, terapeutickými elementy, indikací i kontraindikací jednotlivých konceptů a metod, jakož i s možnostmi zaškolení odborníků v dané oblasti.

Kniha je rozčleněna do 22 kapitol, z nichž první tři lze označit za teoretická východiska uvedených konceptů a metod. Další kapitoly jsou uspořádány tak, že sledují základní fylogenetickou a následně i ontogenetickou linii vývoje člověka/jedince.

Kapitola číslo čtyři je zaměřena na přístupy k dětem s centrální poruchou hybnosti, jež vycházejí z fylogeneze člověka. Charakterizována je zde Fayova neuromuskulární reflexní terapie, metoda neurofunkční organizace podle B. Padovan a metoda terapie dětských mozkových poruch Doman a Delcato.

Následující kapitola je věnována deskripci přístupů vycházejících z ontogenetického vývoje, a to opět u dětí s centrální poruchou hybnosti, resp. se jedná o aplikaci Bobath konceptu a jeho inovací v praxi.

Francouzské neuropediatrické přístupy k centrálním poruchám hybnosti u dětí jsou poté charakterizovány v kapitole číslo šest, která prezentuje zejména metodické přístupy Tardieu a Le Metayer.

Vojtův princip a Henkeho e-techniky, tedy techniky založené na principu reflexní lokomoce využívané při terapii dětské mozkové obrny, jsou popsány v kapitole sedmé a ostatní přístupy vztahující se k dané problematice i v jiném

než fyzioterapeutickém kontextu, např. logopedickém a speciálně edukačním, jsou charakterizovány v kapitole osmé. Jedná se zejména o koncept Castilla-Moralese, metodu DSGM, Kozijavkinův systém intenzivní neurofyziologické rehabilitace a TAMO terapii.

Dále následuje výčet konceptů s primárním zaměřením na rehabilitaci dospělých hemiplegiků jako je koncept Johnstone, Bobath koncept u dospělých, pohybová rehabilitace hemiplegiků – Brunström a program opětovného naučení motorických funkcí podle Carra a Shepherd.

Ze speciálně pedagogického hlediska lze za koncepty s multidimenzionálním využitím považovat koncepty a metody se zaměřením na sensorické stimulační, mezi něž patří např. metoda M. S. Rood, Ayresova sensorická integrační terapie, metoda sensorické stimulace podle Felicie Afolter nebo metoda Carla Perfetti.

Ve speciálně pedagogické praxi, zejména v oblasti péče o kombinovaně postižené jedince, jistě naleznou své uplatnění i koncepty zaměřené na proprioceptivní stimulaci v podobě Freemanovy metody a metodiky senzomotorické stimulace podle Jandy a Vávrové.

Kapitola číslo dvanáct je věnována konceptům určeným pro rehabilitaci ortopedických a neurologických poruch hybnosti, jako je např. Bugnetova metoda svalové reedukace na bázi posturálních reflexů a Brunkowův koncept vzpěrných cvičení, a následují metody indikované při speciálních neurologických indikacích, tj. Frenkelova metoda léčení ataxie a Kennyho dermo-neuro-muskulární terapie.

Každého speciálního pedagoga jistě podrobněji zaujmou kapitoly čtrnáct a patnáct, v nichž jsou charakterizovány edukativní koncepty a metody zaměřené na neurofyziologickou problematiku dětí a dospělých. U dětí se jedná o koncept Montessori, koncept Pöteho konduktivní terapie a přístup Cotton-Kinsman, koncept Marianne Frostigové a Petzoldovu integrativní pohybovou terapii, u dospělých je to pak metoda vynuceného prožívání paretické končetiny, biofeedback a např. i edukační programy pro zdravotnický a ošetrovatelský personál Holmquista a Wrethagena.

Šestnáctá kapitola popisuje komplexní fyzioterapeutické koncepty aplikovatelné při eliminaci posturálních a hybných poruch (např. funkční pohybové učení Klein-Vogelbach, Larsenova spinální dynamika... atp.).

Metody určené pro pohybovou výchovu a správné držení těla jsou shrážděny v kapitole číslo sedmnáct. Patří mezi ně např. metoda Feldenkrais, Alexander, Caesar kinetika a Mensendieckova funkční gymnastika.

Následují metody a koncepty zaměřené na terapii a prevenci poruch mozko-
vého orgánu a konzervativní terapii skolióz, ty jsou charakterizovány v kapitole
osmnáct a devatenáct. Jedná se o metodu dle F. Mézières, metodu Soucharďovy
globální posturální reedukace, Nissandovy posturální rekonstrukce a dále jsou
to metody dle Scharrla, Gocht-Gessnera, Klappa nebo Schrothova ortopedická
dechová terapie.

Při terapii a prevenci vertebrogenních obtíží se využívá např. metoda školy
zad a metoda McKenzie, jež jsou specifikovány v kapitole dvacáté.

Závěrečné kapitoly publikace patří fyzioterapeutickým metodám využívající
cím zvláštních prostředků a prvků umění, jež mají v oblasti moderní speciálně
pedagogické intervence podstatné pole působnosti. Mezi tyto metody patří
hippoterapie, Halliwickova metoda, cvičení s využitím míčů, pružných tahů,
tzv. smyčkového stolu, S-T-E koncept, jakož i muzikoterapie a arteterapie.

Publikace PaedDr. Dagmar Pavlů, CSc., je jednou z knih, která pro svou „no-
vost“, resp. pro nové trendy a inovační prvky, jež obsahuje, zaujme celou řadu
odborníků participujících na intervenci u intaktních osob s přechodným či chro-
nickým postižením hybnosti, ale i rodičů a ostatních pracovníků pomáhajících
profesí, kteří pracují s jedinci s vadami řeči, s tělesným postižením a zdravotním
oslabením v oblasti postury, s mentálním postižením, ale i s kombinovanými
vadami. Publikaci lze vhodně využít také jako doplňující studijní literaturu pro
studenty speciální pedagogiky, zejména somatopedie a logopedie.

Mgr. Petra Bendová
Katedra speciální pedagogiky PdF UP
Olomouc